

“คุณธรรม จริยธรรม คือหัวใจสำคัญของข้าราชการไทย”

โดย นางสาวจารุพร ฉันทวิเศษกุล^๒

“ข้าราชการไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ระดับไหน มีหน้าที่อย่างไร ล้วนมีส่วนสำคัญอยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น ทุกคนจึงต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยอุดมคติด้วยความเข้มแข็งเสียสละ และระมัดระวังให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องเที่ยงตรงด้วยความระลึกรู้ตัวอยู่เสมอว่า การปฏิบัติตัว ปฏิบัติงานของตนมีผลเกี่ยวเนื่องถึงทุกข์ประชาชนตลอดจนความเจริญขึ้น หรือเสื่อมลงของประเทศชาติ” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน ในวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๗^๑

การปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินนั้น เป้าหมายสูงสุดคือ “ประโยชน์สุขของประชาชน” ข้าราชการได้รับมอบหมายภารกิจในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐในการปฏิบัติงานจากความเชื่อถือว่าไว้วางใจของประชาชน โดยมุ่งหวังให้ข้าราชการผู้ได้รับมอบหมาย รับผิดชอบ กำกับ ดูแล จัดการ ตัดสินใจ เกี่ยวกับทรัพยากรของชาติและให้บริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนชาวไทยและต่อประเทศ จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ได้พระราชทานแก่ข้าราชการสะท้อนให้เห็นภาระอันยิ่งใหญ่ของข้าราชการ และการจะปฏิบัติภาระอันยิ่งใหญ่ได้สำเร็จนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ความมีคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการนั่นเอง นอกจากนั้น อาชีพ “ข้าราชการ” นับเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ประชาชนคาดหวังในการให้บริการและประสิทธิผลในงานของข้าราชการไว้สูง อันเนื่องจากตราบอดีตจนถึงปัจจุบัน “ข้าราชการ” นับเป็นผู้ได้ทำงานให้บริการและรับใช้ประชาชนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เท่ากับได้รับใช้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้วย “... พระองค์ทรงมีอาชีพ“ทำราชการ” ส่วนข้าราชการคือผู้รับสนองพระองค์มาทำให้สำเร็จลุล่วง...” งานราชการจึงเป็นงานที่มีเกียรติเรียกว่า “รับราชการ” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรักประชาชน การทำงานราชการ เป็นการกระทำเพื่อประเทศชาติและประชาชน เป็นงานที่มีผลกระทบทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อสังคมมากกว่าจะมีผลต่อตนเองและพวกพ้อง งานราชการจึงแตกต่างจากงานเอกชนและงานบริษัท เป็นการลงทุนลงแรงที่ไม่มีกำไรโดยตรงแก่ผู้ทำและหน่วยงาน แต่จะมีผลดีต่อส่วนรวม และส่วนใหญ่จะเป็นผลระยะยาว ซึ่งเมื่อส่วนรวมและสังคมมีผลลัพธ์ที่ดีย่อมส่งผลให้ข้าราชการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเกิดประโยชน์สุขไปด้วย ตรงกับปรัชญาการดำรงชีวิตของมวลมนุษย์ว่า “ถ้าคนอื่นไม่มีความสุขเราจะสุขได้อย่างไร” ดังนั้น

^๑ บทความและข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงานกรรมาธิการ ๒

ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

^๒ วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง สำนักงานกรรมาธิการ ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

^๓ http://pr.prd.go.th/samutsongkhram/ewt_news.php?nid=3390

อาชีพ “ข้าราชการ” ในทุกชาติทุกสังคม จึงถูกคาดหวังจากประชาชนในชาติว่าจะประพฤติตนอย่างซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ ยึดความถูกต้องเป็นธรรม เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ข้าราชการจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงในการทำงานซึ่งหมายถึงการเป็นคนดีและคนเก่งไปพร้อมกัน^๔

ความหมายคุณธรรม และจริยธรรม^๕

คุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ การงาน การกระทำใดๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ไม่มีโทษต่อการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ การงาน ถือเป็นการกระทำที่มีคุณธรรม

คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลเห็นว่าดีงามมาก มีประโยชน์มาก และเลวน้อย มีประโยชน์น้อย ในกาลเทศะหนึ่ง ๆ เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความอดทน ความขยันขันแข็ง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีระเบียบวินัย เป็นต้น สิ่งที่เป็นคุณธรรมในแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกัน การที่บุคคลในสังคมจะเห็นว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนา และการศึกษาของสังคม นักวิชาการจึงเห็นว่าการนำเอาคุณธรรมในสังคมหนึ่งไปยึดเยียดตัดสินคุณธรรมอีกสังคมหนึ่งย่อมไม่เหมาะสม ซึ่งโดยส่วนมากแล้ว คุณธรรมมักมีความเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา อย่างไรก็ตาม ลักษณะบางด้านอาจเป็นได้ทั้งคุณธรรมและค่านิยมในเวลาเดียวกัน เนื่องจากสังคมเห็นว่าลักษณะด้านนั้นเป็นสิ่งที่ดีงามและมีความสำคัญมากด้วย

จริยธรรม คือ ประมวลความประพฤติหรือธรรมที่ควรประพฤติให้สอดคล้องกับความถูกต้อง ดีงาม ตามวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนา

จรรยาบรรณ หมายถึง กรอบของความประพฤติหรือมาตรฐานด้านจริยธรรมในการทำงานในแต่ละองค์กร เช่น บริษัท ห้างร้าน ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ แพทย์ ทนายความ วิศวกร สถาปนิก ครู อาจารย์การที่จะรู้ว่าไม่มีคุณธรรม ไม่มีจริยธรรม หรือผิดจรรยาบรรณ ไม่จำเป็นต้องให้ใครมาคอยตรวจสอบเพียงแค่อถามตัวเองว่าสิ่งที่เรากระทำประพฤติหรือปฏิบัติอยู่นี้

๑. เป็นการกระทำที่ถูกต้องดีงามหรือไม่

๒. สังคมยอมรับหรือเปิดเผยกับสังคมหรือไม่

๓. เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงดีงามของตนเองหรือองค์กร หรือสถานที่ทำงานอยู่หรือไม่ คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่กว่ากฎหมาย เพราะเป็นเรื่องของจิตใจที่อยู่ภายในเป็นเรื่องของความสำนึกรับผิดชอบชั่วดีต่อตัวเอง ครอบครัว ที่ทำงาน ต่อสังคม และประเทศชาติ

^๔ <http://www.prd.go.th/images/janya.pdf>

^๕ http://pr.prd.go.th/nan/ewt_news.php?nid=755&filename=index

คุณธรรมและจริยธรรมที่จำเป็นสำหรับข้าราชการไทยในปัจจุบันจะต้องมี ๓ เก่ง อยู่ในตัวก่อน คือ^๖

๑. เก่งตน (SELF ABILITY) คือ มีความสามารถที่ชอบศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันโลก ทันคน มีความรอบรู้ มีไหวพริบปฏิภาณ มีสติปัญญา ความนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ความเข้าใจในปัญหา การแก้ปัญหา และการมีวิสัยทัศน์

๒. เก่งคน (SOCIAL ABILITY) คือ การปกครองบังคับบัญชา ดูแลทุกข์สุข ให้ความเป็นธรรม เป็นที่รักใคร่ยอมรับ จากบุคคลทุกระดับ

๓. เก่งงาน (TASK ABILITY) คือ ความสามารถ สมรรถนะในการปฏิบัติงาน ผลงานที่ปฏิบัติความสำเร็จของงาน ชื่อเสียงที่เกิดจากผลงาน

ในบทความนี้ ผู้เขียนเห็นว่า เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจนกลายเป็นวิกฤติในสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะภาครัฐ ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐ และให้บริการแก่ประชาชน ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกที่จะนำไปสู่คุณธรรม จริยธรรม โดยรัฐธรรมนุญได้บัญญัติเรื่องคุณธรรม และจริยธรรมไว้ในฐานะที่เป็นเรื่องสำคัญ พร้อมทั้งได้มีบทกำหนดโทษว่าหากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย หากข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนนำหลักคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญมาประพฤติปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและจริงจังแล้ว จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ และลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นได้ เรื่องคุณธรรม และจริยธรรมได้รับความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในฐานะที่เป็นกลไกซึ่งจะขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ให้เป็นระบบที่สร้างประโยชน์เพื่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

.....

^๖ http://pr.prd.go.th/nan/ewt_news.php?nid=755&filename=index